

Debatt

et är en debatt om ett kraftigt försvagat EU, kombinerat med riskerna för ett
immarbrott i valutasystemet, utgör en risk även för oss skandinaver,
river debatten. ARKIVBILD: HENRIK MONTGOMERY/SCANPIX

Återinför skandinaviska kronan

Trots bristen på skandinaviskt samarbete har de danska, svenska och norska valutakurserna följt varandra sedan slutet av 1920-talet. Det skriver Tomas Larsson, Stockholm.

Allt sedan euron infördes har debatten om dess existens varit intensiv. Då euroländernas valutor låstes mot varandra i januari 1999 märktes visserligen inte så mycket av detta, då det skulle dröja ytterligare tre år innan de nationella mynten och sedlarna byttes ut. En gemensam EU- valuta, som hade diskuterats länge, är dessutom en politisk symbol för EU.

Då valutorna låstes mot varandra råkade emellertid eurosystelet ut för ett förskallv i form av ett kraftigt kursfall mot dollarn. Euron föll under sina första sju månader med drygt 15 procent. Sedan dess har den nya valutan kantats av både många och stora svårigheter. Osäkerheten kring euron har följt den sedan dess införande.

Situationen inom euroområdet är i dag allvarig. I denna situation är det uppenbart att ett kraftigt försvagat EU, kombinerat med riskerna för ett sammanbrott av valutasystemet, utgör en risk även för oss skandinaver.

Fram till början av 1980-talet fanns i Norden ett aktivt, officiellt samarbete via Nordiska Rådet. Skandinaviska språk talas sedan urminnes tider från Grönlandskusten i väster ända till de finska kustområdena i öster. Ett nästan 400 mil brett språkbälte. I dag har detta samarbete i praktiken upphört. Likheter mellan Sverige, Norge och Danmark blir dock allt mer uppenbara. Närbesläktade språk, likartad kultur, mycket likartade samhällsskick och kronan som valuta är några exempel.

Kronan, som i Skandinavien sedan 1924 existerar i tre nationella versioner, är ett exempel på hur nära de tre skandinaviska länderna befinner sig varandra. Redan 1865 bildades i Europa valutaunionen LMU. Sverige, liksom Norge och Danmark, tvekade inför LMU. År 1873 införde Danmark och Sverige i stället kronan som gemensam valuta. Norge anslöt sig två år senare. Finland valde 1877 att i stället gå med i LMU.

Första världskriget 1914 blev en för stor påfrestning för såväl kronan som LMU. Bägge valutaunionerna sprack. Intressant är emellertid att växelkurserna för de tre kronvalutorna åter blev likartade under slutet av 1920-talet och har sedan dess i princip följt varandra i över 80 år.

Trots bristen på skandinaviskt samarbete har de danska, svenska och norska valutakurserna följt varandra sedan slutet av 1920-talet. Ett bättre betyg kan ett potentiellt valutaområde knappast få. Den finska marken förlorade dock nästan 90 procent av sitt värde på bara några år, följt av ett inbördeskrig.

Kronan är bara ett exempel på hur väl de tre länderna följer varandra. Inom näringslivet har integrationen gått desto längre. I själva verket ter sig ett skandinaviskt samarbete som en logisk fortsättning på näringslivets agerande över de skandinaviska gränserna, liksom arbetskraftens rörlighet. En gemensam valuta, tillsammans med ett fördjupat samarbete inom många andra områden (utbildning, gränsskydd och forskning), skulle förbättra möjligheterna för oss skandinaver. Återinförandet av en skandinavisk krona är en naturlig del i vår regions utveckling.